

การดำเนินการตามมาตรา 100 กับมติ ป.ป.ช.

เมื่อไม่นานมานี้ มีข้อหาหรือเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าน่าสนใจและมีความต่อเนื่องจากฉบับที่แล้วในเรื่องของการล้างมลทินกับมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้อหาเรื่องนี้เป็นการหาหรือมายัง สำนักงาน ก.พ. ซึ่งสำนักงาน ก.พ. ได้นำเรื่องนี้เสนอต่อ อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ โดยข้อเท็จจริงตามข้อหาหรือมีว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้หนึ่ง ถูกกล่าวหาเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าข้าราชการผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นการกล่าวหาขณะที่ข้าราชการผู้นั้นพ้นจากสภาพความเป็นข้าราชการ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว พบว่ามีมูลความผิดทางวินัย ประธานกรรมการจึงส่งรายงานและเอกสารพร้อมความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัย ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ ตามมาตรา 92 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 ¹ แต่กรณีนี้เป็นการส่งมาหลังจากหลังหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากราชการแล้ว จึงมีประเด็นที่ข้อหาหรือว่าผู้บังคับบัญชามีอำนาจดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ได้หรือไม่ เนื่องจากมาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 กำหนดว่าผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการที่พ้นสภาพข้าราชการไปแล้วต่อไปได้เสมือนผู้นั้นยังไม่ได้พ้นจากราชการ หากมีการกล่าวหาข้าราชการ พลเรือนสามัญ ว่ากระทำหรือละเว้นการกระทำใดที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก่อนที่ข้าราชการผู้นั้นจะพ้นสภาพข้าราชการ แต่ผู้บังคับบัญชา

¹ มาตรา 92 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในกรณีที่มีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาพฤติการณ์แห่งการกระทำ ความผิดแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นๆ แล้วแต่กรณี

ซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 ต้องดำเนินการสอบสวนตามมาตรา 93 วรรคหนึ่ง² ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ

เรื่องนี้ อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องของการตีความกฎหมายมาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ในถ้อยคำที่ว่า “...แต่ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 ต้องดำเนินการสอบสวนตามมาตรา 93 วรรคหนึ่ง ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ...” ว่ามีความหมายเช่นไร เนื่องจากถ้อยคำนี้เป็นถ้อยคำที่เพิ่มขึ้นจากถ้อยคำตามมาตรา 106 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535³ จึงมีมติให้หารือปัญหา นี้ไปยัง อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการ

ก่อนที่จะกล่าวถึงผลการพิจารณาในเรื่องดังกล่าวของ อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการ นั้น ผู้เขียนขออธิบายมาตรา 100 เพื่อให้ผู้อ่านได้ทำความเข้าใจในเบื้องต้นเสียก่อน ดังนี้

มาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ได้บัญญัติว่า “ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาเป็นหนังสือว่ากระทำหรือละเว้นการกระทำใดที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าเป็นการกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นหรือต่อ

² มาตรา 93 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือพิจารณาตามมาตรา 91 ปรากฏว่ากรณีมีมูลอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ในการสอบสวนต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบพร้อมทั้งรับฟังชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหา เมื่อคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการเสร็จ ให้รายงานผลการสอบสวนและความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57

³ มาตรา 106 บัญญัติว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำหรือละเว้นการกระทำใดที่ ฟังเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และเป็นการกล่าวหา เป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นหรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือโดยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำผิดความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการ หรือความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว เว้นแต่ออกจากราชการเพราะตาย ผู้มีอำนาจตามมาตรา 102 วรรคสาม วรรคสี่ หรือวรรคห้า หรือมาตรา 104 วรรคสาม แล้วแต่กรณี มีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาตามมาตรา 99 และดำเนินการทางวินัยตามที่บัญญัติในหมวดนี้ต่อไปได้ เสมือนว่าผู้นั้นยังไม่ได้ออกจากราชการ เว้นแต่กรณีที่ผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยที่จะต้องลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ก็ให้คงโทษเสียได้

ผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาโดยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาอันมิใช่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว โดยมีใช้เพราะเหตุตาย ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณา และดำเนินการทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีใ้คออกจากราชการ แต่ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 ต้องดำเนินการสอบสวนตามมาตรา 93 วรรคหนึ่ง ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ...”

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นสามารถแยกองค์ประกอบเพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น ดังนี้

1. มีการกล่าวหาเป็นหนังสือ ว่าข้าราชการพลเรือน กระทำหรือละเว้นการกระทำใดที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในขณะที่ยังมีสภาพเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญอยู่ โดยกล่าวหาต่อ

- ผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น
- หรือผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวน
- หรือผู้มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือ
- เป็นการกล่าวหาโดยผู้บังคับบัญชาของผู้ตนเอง

2. มีกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา อันมิใช่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษ ในขณะที่ยังมีสภาพเป็นข้าราชการพลเรือน

3. ต่อมา ข้าราชการที่ต้องตาม 1 หรือ 2 พ้นจากสภาพข้าราชการ (ยกเว้นการเสียชีวิต) ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัย มีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณา และดำเนินการทางวินัยข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้น ตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ (หมวด 7

การดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551) ต่อไปได้
เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ

4.แต่ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 จะต้องเริ่มดำเนินการ
สอบสวน ตามมาตรา 93 วรรคหนึ่ง⁴ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ข้าราชการพลเรือน
สามัญผู้นั้นพ้นจากราชการ

เมื่อเข้าใจแล้ว เรากลับมาพิจารณาตามข้อหาหรือก้นต่อนะคะ ปัญหาเมื่ออยู่ว่า
ถ้อยคำที่ว่า “...แต่ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 ต้องดำเนินการ
สอบสวนตามมาตรา 93 วรรคหนึ่ง ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจาก
ราชการ” ซึ่งเรื่องนี้ อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการ ได้พิจารณาในเรื่อง
นี้แล้ว⁵ เห็นว่าถ้อยคำข้างต้น ใช้กับกรณีที่มีการกล่าวหาข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นหนังสือ
ว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงต่อผู้บังคับบัญชา หรือต่อผู้มีหน้าที่สอบสวน สอบสวนหรือ ผู้มี
หน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ ดังนั้น หากมีการกล่าวหาต่อ
คณะกรรมการ ป.ป.ช.ก่อนพ้นสภาพข้าราชการ ก็ถือได้ว่าเป็นการกล่าวหาต่อผู้มีหน้าที่สอบสวน
สอบสวน หรือผู้มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ ตามนัยมาตรา
100 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 เพียงแต่ กระบวนการสืบสวน
สอบสวนข้าราชการพลเรือนสามัญดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรืออนุกรรมการได้สวน
ต้องดำเนินการให้ เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 กล่าวคือ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่อง
กล่าวหาก่อนออกจากราชการแล้ว ต้อง ได้สวนและชี้มูลตามกฎหมายของ ป.ป.ช. จากนั้นจึง
ดำเนินการส่ง ความเห็น พร้อม สำนวนการสอบสวน และเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้แก่
ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา และเมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับสำนวนรายงานและเอกสารจาก
คณะกรรมการป.ป.ช.แล้ว จะต้องพิจารณาลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ

⁴ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2

⁵ การประชุม อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการ ครั้งที่ 9/2552 เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2552

ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็น
 ส่วนของการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยที่เสร็จแล้วด้วย (ไม่ต้อง
 แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ตามมาตรา 92 วรรคหนึ่ง แห่ง พระราชบัญญัติ
 ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542) ทั้งนี้
 ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน จะต้องพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่
 วันที่ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษ
 ดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.ทราบ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง
 ตามนัยมาตรา 93 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
 การทุจริต พ.ศ.2542 ⁶

นางสาวสุภาพร อารยะนรากุล

นิติกรชำนาญการ

นางสาวจุฑาพิชญ์ สติริวิศาลกิจ

นิติกรปฏิบัติการ

⁶ มาตรา 93 บัญญัติว่า เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา 92 วรรคหนึ่งและวรรคสามแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้ง
 ถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่ง
 ลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.ทราบ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง